

Czy wpis do statutu szkoły dotyczący przeprowadzania egzaminu klasyfikacyjnego za I okres jest zgodny z przepisami prawa.

Podstawą do analizy problemu są:

- 1) Rozporządzenie Ministra Edukacji Narodowej z dnia 30 kwietnia 2007 r. w sprawie warunków i sposobu oceniania, klasyfikowania i promowania uczniów i słuchaczy oraz przeprowadzania sprawdzianów i egzaminów w szkołach publicznych (Dz. U. Nr 83, poz. 562, Nr 130, poz. 906, z 2008 r. Nr 3, poz. 9, Nr 178, poz. 1097);
- 2) Rozporządzenie Ministra Edukacji Narodowej i Sportu z dnia 19 lutego 2002 r. w sprawie sposobu prowadzenia przez publiczne przedszkola, szkoły i placówki dokumentacji przebiegu nauczania, działalności wychowawczej i opiekuńczej oraz rodzajów tej dokumentacji (Dz. U. Nr 23, poz. 225, z 2003 r. Nr 107, poz. 1003)
- 3) Rozporządzenie Ministra Edukacji Narodowej i Sportu z dnia 14 marca 2005 r. w sprawie zasad wydawania oraz wzorów świadectw, dyplomów państwowych i innych druków szkolnych, sposobu dokonywania ich sprostowań i wydawania duplikatów, a także zasad legalizacji dokumentów przeznaczonych do obrotu prawnego z zagranicą oraz zasad odpłatności za wykonywanie tych czynności (Dz. U. Nr 58, poz. 504, Nr 67, poz. 585, z 2006 r. Nr 31, poz. 217, Nr 108, poz. 745, z 2007 r. Nr 140, poz. 987, z 2008 r. Nr 67, poz. 412)

§ 17 rozporządzenia MEN z dnia 30 kwietnia 2007 r. w sprawie warunków i sposobu oceniania, klasyfikowania i promowania uczniów i słuchaczy oraz przeprowadzania sprawdzianów i egzaminów w szkołach publicznych (Dz. U. Nr 83 poz. 562 z późniejszymi zmianami) określa między innymi możliwości organizowania i przeprowadzania egzaminów klasyfikacyjnych, w tym warunki ich przeprowadzania. Dla istoty rozpatrywanej sprawy ważne jest, iż z przeprowadzonego egzaminu klasyfikacyjnego sporządza się protokół, który stanowi załącznik do arkusza ocen ucznia [§ 17 ust. 14]. Protokół ten stanowi podstawę do wpisania w arkuszu ocen ucznia: nazwy zajęć edukacyjnych, oceny z tych zajęć i daty egzaminu klasyfikacyjnego [patrz: arkusz ocen ucznia].¹

Rozporządzenie dopuszcza możliwość nieklasyfikowania ucznia tylko w dwóch przypadkach:

pierwszy – z powodu nieobecności przekraczającej połowę czasu przeznaczonego na te zajęcia w szkolnym planie nauczania (czyli w skali roku szkolnego),

¹ Pewną odmiennością charakteryzują się egzaminy klasyfikacyjne dla uczniów realizujących obowiązek szkolny lub obowiązek nauki poza szkołą. Odmienność ta polega na tym, że do arkusza ocen ucznia wpisujemy oceny ustalone w wyniku przeprowadzonych egzaminów klasyfikacyjnych, a nieprzystąpienie do tego lub tych egzaminów powoduje, iż uczeń nie jest klasyfikowany z danych zajęć edukacyjnych i w arkuszu ocen ucznia wpisujemy „nieklasyfikowany”. Do odmienności tego egzaminu zaliczymy także i to, że przeprowadza go komisja powołana przez dyrektora, który zezwolił na spełnianie obowiązku poza szkołą.

drugi – w przypadku nieprzystąpienia do egzaminu klasyfikacyjnego ucznia realizującego obowiązek szkolny lub obowiązek nauki poza szkołą albo mającego zgodę na indywidualny tok nauki.

Uczeń może nie być klasyfikowany z jednego, kilku albo wszystkich zajęć edukacyjnych, jeżeli brak jest podstaw do ustalenia śródrocznej lub rocznej oceny klasyfikacyjnej z powodu nieobecności ucznia na zajęciach edukacyjnych przekraczających połowę czasu przeznaczanego na te zajęcia w szkolnym planie nauczania [§ 17 ust. 1 rozporządzenia]. Oznacza to, że w przypadku rocznej oceny klasyfikacyjnej, tej wpisywanej do arkusza ocen ucznia, musimy popatrzeć na łączną liczbę godzin przeznaczonych na te zajęcia w roku szkolnym. Może się okazać, że liczba godzin nieobecności ucznia na zajęciach edukacyjnych w I okresie nie przekroczy połowy liczby godzin przeznaczonych na te zajęcia w całym roku szkolnym, a to oznacza, iż nie byłoby spełnionego warunku nieobecności na zajęciach, o którym mowa w § 17 ust. 1 rozporządzenia.

W § 12 ust. 2 rozporządzenia MENiS z dnia 19 lutego 2002 r. w sprawie sposobu prowadzenia przez publiczne przedszkola, szkoły i placówki dokumentacji przebiegu nauczania, działalności wychowawczej i opiekuńczej oraz rodzajów tej dokumentacji (Dz. U. Nr 23, poz. 225; z 2003 r. Nr 107, poz. 1003) czytamy „2. Wpisów w arkuszu ocen ucznia dokonuje się na podstawie danych zawartych w księdze uczniów, dzienniku lekcyjnym, protokołach egzaminów klasyfikacyjnych i poprawkowych, protokołach zebrań rady pedagogicznej i informacji o wyniku sprawdzianu przeprowadzonego w ostatnim roku nauki w szkole podstawowej i egzaminu przeprowadzonego w ostatnim roku nauki w gimnazjum bądź o zwolnieniu odpowiednio ze sprawdzianu lub egzaminu przez dyrektora okręgowej komisji egzaminacyjnej. Nauczyciel wypełniający arkusz ocen ucznia potwierdza podpisem zgodność wpisów z dokumentami, na podstawie których ich dokonano”.

Analizując druk arkusza ocen ucznia/słuchacza np. gimnazjum [MENiS-I/111/2] zauważymy, że druk ten dopuszcza możliwość wpisania tylko wyników klasyfikacji rocznej oraz wyniki klasyfikacji końcowej, wpisane w kolejnej kolumnie po wynikach w klasie programowo najwyższej. Nie ma zatem możliwości wpisywania w arkuszu ocen ucznia śródrocznych ocen klasyfikacyjnych. Tym samym wyniki klasyfikacji mogą dotyczyć tylko klasyfikacyjnej oceny rocznej.

Łącząc wszystkie powyższe uwagi należy stwierdzić, iż przeprowadzenie egzaminu klasyfikacyjnego z zajęć edukacyjnych w I okresie nauki z zachowaniem zapisów cytowanych wyżej rozporządzeń, w tym sporządzenia protokołu z egzaminów i włączenia tego protokołu do arkusza ocen jest niewłaściwe. Tym samym zapisy statutowe o przeprowadzaniu egzaminu klasyfikacyjnego za I okres są sprzeczne z przepisami.

Należy jednakże pamiętać, iż w przypadku, gdy realizacja zajęć edukacyjnych kończy się w I okresie, to wówczas ustalona ocena będzie oceną klasyfikacyjną roczną i jest możliwe przeprowadzenie egzaminu klasyfikacyjnego w rozumieniu wyżej wymienionych przepisów.

Nie ulega wątpliwości, że w przypadku gdy uczeń nie jest klasyfikowany, nauczyciel nie potrafi stwierdzić jaki jest poziom osiągnięć edukacyjnych ucznia w zakresie zrealizowanych przez nauczyciela w tym czasie treści programowych. W tej sytuacji nauczyciel nie wie, czy w odniesieniu do ucznia niesklasyfikowanego może kontynuować realizację programu, czy też zachodzi potrzeba skorzystania z § 16 rozporządzenia w sprawie oceniania, mówiącego o stwarzaniu uczniowi szansy uzupełnienia braków. Zatem zachodzi potrzeba zdiagnozowania stanu wiedzy i umiejętności ucznia, co może być dokonane przez nauczyciela w formach przewidzianych statutem szkoły lub w formach przewidzianych w zasadach oceniania stosowanych przez nauczyciela i wynikających ze specyfiki danych zajęć edukacyjnych.

Janusz Szklarczyk